

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גיליון מס': 332 פרשת: ואתחנן שבת קודש י"א אב תש"פ (1 באוגוסט 2020 למנינים)

תל-אביב	19:19	20:18	ציאה	ר"ת
ירושלים	*19:01	20:15	20:54	
חיפה	19:09	20:18	20:51	
באר שבע	19:17	20:15	20:49	

*לנוהגים 40 דק' 18:41

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

הרוחנית לחורבן, ומתקן זאת על ידי מעשי הטובים וכדלהלן:

מבואר בגמרא (יומא טז), בבית ראשון היה עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. וידוע מהנצי"ב מוולוז'ין בספרו העמק דבר על התורה (נפתיחה לבראשית), שהיו אלה עוונות בדקויות מאד, לפי דרגתם בעבודת ה'. וכעת קרוב לאלפיים שנה לחורבן, כאשר בן-תורה מדקדק בסיבת החורבן, ומקבל על עצמו לתקן, הרי זה נפלא! שהרי כל ימי חייו הוא נמצא באבלות, ובתיקון הסיבות לחורבן בית-המקדש, ואין לך אבלות גדולה מזאת. וכל עוד אין בית-המקדש, אין תחיית מתים ואין מלך המשיח, סימן הוא שה' יתברך לא מרוצה מאיתנו, ואנחנו אבילים.

למשל, **עבודה זרה** - אביזריהו עבודה זרה הוא הכעס, שנאמר על הכוּעס (אין כן בש"ס, אלא בזה"ק פקט קודם דף קעט): "כל הכוּעס כאילו עובד עבודה זרה. וכן גאון - על הגאון נאמר (סוטה טז): ראו לגדעו כאשירה. וכן מינות והרהורי עבודה זרה (בבבא טז). העובד על עצמו על ידי לימוד המוסר, להגיע בדברים אלו להשגות גבוהות, עד כדי כך שיתרחק מהם עד הקצה האחרון, ולא מספיק מידה בינונית (כמ"ס לכות פ"ב), בזה מתקן דין איסור עבודה זרה, ואשריו! וכן גילוי עריות - כולל מסירת נפש על שמירת העיניים (עיי בבבא טז). וכן פה קדוש ולהיזהר מנבלות פה (שבת לב). וכן שחוק וקלות ראש המרגילין לערוה, רחמנא ליציל (אבות ג, י). וכן וכיוצא בהן, הרי הן אביזריהו דגילוי עריות. וכן צניעות הנשים, שהנביא ישעיה (ישעיה ג, טז) מוכיח אותנו על סיבת החורבן: "יען כי גבהו בנות ציון, ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עיניים", ופירש רש"י - צובעות ומייפות עצמן, והולכות בפאה נכרית, ע"ש. וכל זה בכלל גילוי עריות, והזהירות בכך כמה שיותר, הרי זה בגדר מתאבל על ירושלים. ובכלל זה, בגד עליון, כגון ג'קט או שאל, הן וכיוצא בהן, אשריהם ישראל, ובה מתקנים את סיבת החורבן. וכן שפיכות דמים - להזהר מאד שלא לפגוע, לא להעליב ולא לבייש, והרי כל זה בכלל שפיכות דמים (ב"מ נט). והעושה לכן מסירות נפש - גם כשהוא צודק, כי אין היתר לשפוך דם לעולם - הרי זה בבחינת מתאבל על ירושלים, והדברים ברורים!

וכן בית שני שנחרב בעוון שנאת חינם, כמובן שמדובר בדקויות, אולם אנחנו הקטנים, גם מי שחושב שהוא צודק והוא הנעלב, הנרדף, המוכה והמקולל, עם כל זאת אין היתר לשנוא. ולמדנו מדוד המלך ע"ה שאמר על עצמו (תהלים לב, ג): "ואני בחלותם לבושי שק", וביאר במצודות דוד - כשהיו שונאיו חולים, היה לובש שק, והיה מענה נפשו בצום בעבורם, ע"ש. ורש"י מוסיף (בבבא טז) - שהכוונה על דואג ואחיתופל, ע"ש. כלומר, לא רק שאין לשונאם, אלא אדרבא צריך

קדושה ויעזוב את כל הבלי עולם הזה, זה עיקר העיקרים.

שמירת שבת קודש - בשבת סועדים סעודות מפוארות בכלים נאים וחשובים, זה אמנם מצוה, אולם זה לא העיקר, וזה חיצוני. והעיקר הוא, שבזכות השבת הקדושה, ובזכות מנוחת הנפש, יודעים להתעלות בלימוד התורה בשבת קודש. וכן העיקר, להיות עייפים מאוד במוצאי שבת קודש בזכות יגיעה ועמל תורה, ותפלות ארוכות ומחזקות בשבת קודש, בבחינת "שבת וינפש" - כיוון ששבת, ווי אבדה נפש (פלא טז), ופירש רש"י - אוי על הנפש שהלכה לה, ע"ש. וזה העיקר והפנימי.

בית-כנסת - יש לעשותו מפואר, גדול ויפה כמה שיותר, ולהביא חזן שיש לו קול ערב, להפעיל מזגן כדי שיתפללו הציבור בכוונה ובישוב הדעת. לקנות כסאות נוחים, וכן על זה הדרך, הכל מצוין, אולם זה לא העיקר ולא פנימי, אלא העיקר הוא שאין בבית-הכנסת דיבורים כלל, אין קלות ראש, יש הרבה שיעורי תורה והתפלות באריכות מלה במלה. ונמצא איפוא, שגם אם בית-הכנסת בקרוון או במקלט, בלי חלונות וקצת חם, אין זה נורא, כי העיקר שיש שם תורה ויראת שמים.

ומכאן לאבלות תשעה באב, לא אוכלים בשר, לא שותים יין, לא מסתפרים, לא מתרחצים, ולא מכבסים. ובתשעה באב עצמו, לא נוגעים במים, לא בדמעות, ואף לא מדפדפים בספר על ידי שימת האצבע על הלשון, וכל זה הוא חיצוני ולא פנימי, טפל ולא עיקר. והעיקר באמת הוא, כשיודעים לתקן את סיבת החורבן, ולקחת את תשעת הימים לכל השנה כולה. וזו עבודה גדולה, יסודית ועיקרית, וכדלהלן:

חז"ל הקדושים אומרים (תענית טז): כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה. ולכאורה קשה, מדוע כתוב זוכה ורואה בשמחתה - בלשון הווה, ולא כתוב יזכה ויראה בשמחתה - בלשון עתיד? ועוד קשה, הרי האבלות היא רק בשבוע שחל בו תשעה באב, או בתשעת הימים, וכיצד אם כן יש בזה השפעה, עוצמה וחוזק גדול לזכות לבנין בית-המקדש? שאלה חזקה! והתירוץ חזק יותר! וכדלהלן:

יתכן לבאר, שכונת הדברים על כל מי שעושה לעצמו כל השנה כולה אבלות פנימית, אבלות עיקרית, אבלות שיש בה סיבה לבנין בית-המקדש, כמו שהעבירות גרמו לחורבן בית המקדש, דהיינו, כל מי שלוקח סיבת החורבן והעבירות שבגללן נחרב בית-המקדש, ומקיים, שומר ומוסר נפשו כל השנה, הרי זה בבחינת מתאבל על ירושלים, וזה כל השנה וכל החיים! שלוקח במסירות ובאהבה את הסיבה הפנימית

רבנו החפץ חיים הקדוש זיע"א בספרו "משנה ברורה" (סימן הקמט ס"ק ט), כתב, שהתענית בתשעה באב היא הכנה לתשובה, ומי שמתענה ועוסק בדברים בטלים, תופס הטפל ועוזב העיקר, ע"ש. ועלינו לבאר מה נקרא עיקר ומה נקרא טפל, מה נקרא חיצוני ומה נקרא פנימי ועיקרי בעבודת ה'. והנה לפנינו כמה הלכות מעשיות, וכדלהלן:

צדקה לעניים - צריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות, בשמחה ובטוב לבב, ויחד עם זאת להשתתף בצער העני בדברי תחנונים. ואם נתן צדקה בפנים זועפות ורעות, הפסיד זכותו (ור"ד סי' כמט). והש"ך (ס"ק ט) מוסיף, שכל זה נאמר אפילו על מי שנתן לעני תרומה גדולה, ע"ש. וזאת משום שכל זה הוא חיצוני, ואילו הנותן מעט צדקה לעני, מברכו ומפייסו, הרי זה פנימי, וזה העיקר.

תפלה - ידוע מרבנו האר"י ז"ל, שתפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה, כלומר, המעשים הטובים והחשובים שעושים בזמן התפלה, זה מצוין, אולם זה חיצוני ולא עיקרי, ואילו הכוונה והתחוננים שבתפלה, הרי זה פנימי ועיקרי (עיי משנ"ב בבבאז"ל סי' טז).

טהרה במקווה - כמובן שחובה קדושה מן התורה לאשה לטבול לטהרת המשפחה, אולם טבילה מועילה גם בלי כוונה, וכגון שנפלה למים (עיי חולין לא סע"א), ואילו טהרת הלב וקדושה, זה פנימי, וצריך כוונה לזכות לכך (עיי רמב"ם סוף הלכות מקוואות).

אזכרה להורים - נוהגים לעשות סעודה וללכת לבית-הקברות, אולם כל זה הוא חיצוני ואינו מעכב כלל, ואילו להביא אזכרה חכם דרשן, שיחזק את כולם ביראת שמים, הרי זה פנימי, וזה העיקר ובודאי שמעכב.

אבלות - שבעת ימי אבלות, גידול שער שלושים יום, שנה של אבלות משמיעת שירים והליכה לאירועים, כל זה הוא חיצוני בלבד, וראיה לכך, שהרי מי שחולה מתירים לו הכל. ואילו האבלות האמתית זה עמל התורה והמצוות לעילוי נשמת הנפטר, וכן אמירת קדיש בכוונה גדולה, וכן חינוך הבנים לתפארת, שזה שווה פי אלף אלפים מכל דבר אחר חיצוני, לעילוי נשמת הנפטר, וזה

פנימי ועיקרי. וכן יש בזה חלק מחינוך הבנים, לומר להם תמיד: "אתם תעסקו בתורה בהתמדה ותקיימו מצוות, ובה תצילו אותנו מגהינם". אבלות שנה על ההורים ניתן למחילה גמורה וכבודם מחול, ומותר ללכת לאירועים ולשמעו שירים ולהנות (עיי יורה"ד סי' שלמ בש"ך ס"ק ט).

בר-מצוה - נוהגים לעשות מסיבה גדולה, סעודה מכובדת, תזמורת מפורסמת ורעש גדול, אולם כל זה חיצוני ולא עיקרי, ואילו תפלין מהודרות והדרכה גדולה להתחזק ולשמור על הקדושה והצניעות, הרי זה העיקר. וכמובן החינוך הנפלא שיש לחנך את בר-המצוה, שיהיה בישיבה

תפסיק להתערב לאלוקים בחיים שלך

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

כמו קדיש בכוונה היא אמורה להתבטל. ועכשיו הקדוש ברוך הוא ממתין, וליהודי יש את ההזדמנות להתפלל ולהתפלל ולהתפלל בכדי לבטל את רוע הגזירה. כי מה בעצם התפילה עושה? התפילה גורמת ליהודי להזדכך יותר, להיטהר יותר, ולהיות קרוב לקדוש ברוך הוא יותר. ממילא המטרה הושגה, ועל אדם כזה "נחמד" לא נגזרה הגזירה... וכך הגזירה בטילה, והקדוש ברוך הוא בשמחה ובהתלהבות אומר: "נצחני בני נצחני".

אולם מה קורה כאשר ה' ישתבח שמו לעד פונה אליך אישית ומבקש ממך לחדול ולהפסיק להתפלל במיידית. זה נכון שהוא אומר לך מצד אחד שעוד תפילה אחת וגמרנו הנה אתה מקבל את הישועה. אולם באותו משפט הוא אומר לך שלמרות הכללים הקבועים, פה יש יוצא מן הכלל, ואני אלוקים החלטתי שלא טוב יהיה לך לקבל את הישועה הזו. זה לא קשור לרמת הזיכוך שלך ולרמת קרבת ה' אותה אתה חש, זה פשוט משהו שלדעתי לא טוב לך. מה אז צריך לעשות?

מלמד אותנו משה רבינו! כאשר אומר לך ה' יתברך "שקט", תשתוק! כאשר אומר לך תפסיק להתפלל בעניין, אז תפסיק. כי הטוב ביותר בשבילך כעת, הוא מה שאתה חושב שזה הרע ביותר. שוב, מה שהכי טוב בשבילך עכשיו, הוא מה שאתה חושב שהוא הכי רע בשבילך. כי אלוקים יודע טוב יותר ממך מה טוב לך. סליחה, כי רק אלוקים יודע מה טוב בשבילך, אתה בכלל לא בכיוון!!!

מתפלל בן אדם במשך שבעים שנה לקבל רכב חדש, והולך לבית עולמו עם אותה טרנטה מיתולוגית זכורה לטוב, לא רכב ולא חדש. מגיע לשיבה של מעלה ומבקש פגישה עם הקדוש ברוך הוא, ובפגישה הוא מתלונן על כך שתפילתו במשך שבעים שנה לא נענתה. עונה לו הקדוש ברוך הוא: תפילתך נענתה, אבל הייתי מוכרח להשתמש בה לדברים חשובים יותר. למה? שואל המנוח. ואז מוציאים לו פמליא של מעלה דו"ח מפורט המראה על מותה של אמו בגיל צעיר, קריסת עסקיו בגיל מאוחר יותר, ומחלה איומה בלבלב האישי שלו בגיל מתבגר, שכולם בוטלו בזכות אותה תפילה "מעומק הלב" על הרכב...

אנחנו נמצאים בימים בהם אנו חשים לפעמים שתפילותינו אינן נענות, אנו מרגישים שתפילותינו הינן כקול קורא במדבר. אולם איננו יודעים שתפילותינו כולן נענות, רק שהקדוש ברוך הוא מחליט מתי עדיף לקחת את התפילה מהרכב ולהבריג אותה בלבלב.

כל תפילותינו על עמינו ועל חיילינו לא אמורים להתמקד בתפילה על הרכב, לא אמורים להתמקד ביציאה מעזה, בכיפת ברזל חזקה, או בעורף מוגן. אנחנו מעניקים לקדוש ברוך הוא את תפילותינו באמונה תמימה שהוא יודע מה לעשות איתה, הוא יחליט מה הקריטי ביותר והחשוב ביותר בשבילנו.

ובמהרה ממש, יראו עינינו וישמח לבנו בנסים ונפלאות אותם יעשה לנו הקדוש ברוך, כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בכל הזמנים, ובמהרה בימינו נזכה לגאולה האמתית והשלימה, אמן ואמן.

חמש מאות וחמש עשרה תפילות מתפלל משה רבינו לפני הקדוש ברוך הוא בבקשה להיכנס לארץ ישראל, חמש מאות וחמש עשרה נסיונות שהוא לא יודע אם יעזרו לו בקבלת משאלתו החשובה או לא, חמש מאות וחמש עשרה, מאה ועוד מאה חמישים ועוד מאתיים חמישים ועוד חמישה עשר, המון...

כמה פעמים אנחנו התפללנו על דבר שהיה חשוב לנו באמת, כמה פעמים הפצרנו על שלום עמינו וחיילינו, אבל למספרים הזויים כאלה על בקשה אחת קשה מאד לומר שהגענו.

אבל זה לא הפלא הגדול בעניין, כי הרי מדובר במשה רבינו ולא באחד מאיתנו, אז זה הגיוני שבכח האמונה שלו יהיו לו את הכחות להתפלל ולשוב ולהתפלל עד כלות.

מה שמוזר כאן הוא, שלאחר חמש מאות וחמש עשרה תפילות אומר ה' יתברך למשה "רב לך, אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה". כלומר, אני מבקש ממך אישית להפסיק להתפלל אלי בנושא הזה. רגע! למה? מה מפריע לאלוקים שמשה הולך להמשיך ולהתפלל עוד כמה מאות תפילות, מה רע בזה כל כך? אם חמש מאות וחמש עשרה תפילות לא הפריעו לרבונו של עולם, למה שעוד כמה תפילות נוספות יפריעו?

את התשובה האיומה מלמדים אותנו חז"ל, והיא כדלהלן: אומר הקדוש ברוך הוא למשה, מראש כשגזרתי עליך את הגזירה הזו שלא תיכנס לארץ ישראל, רשמתי לפני שאם תתפלל 516 תפילות כבר "אכנע ללחץ" ואאשר לך להיכנס. והנה כבר התפללת 515, ונשארה עוד תפילה אחת בלבד בכדי להיכנס, ואם תתפלל אותה מיד תיכנס לארץ ישראל. אבל אני מבקש ממך: אל תתפלל את התפילה האחרונה הזו.

ומה עושה משה רבינו? פשוט מפסיק להתפלל. וזה כבר ממש מוזר ואפילו לא מובן. כי הרי 515 תפילות התפללת כשבכלל לא ידעת אם הם יעזרו או לא, ועכשיו כשאתה נמצא בפני התפילה האחרונה שאתה יודע בוודאות שהיא זו שתעזור לך ותוציא אותך מהמיצר, דוקא אז אתה נשבר ומפסיק להתפלל?

מה התשובה לכך? נכון! משה רבינו אומר לקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם! אם אתה רוצה שלא אכנס לארץ ישראל, גם אני רוצה שלא להיכנס לארץ ישראל, ולכן מרגע זה והילך אני מפסיק להתפלל על כך. לא מפעיל לחץ, לא מפיל תחנונים, משלים עם גזר הדין באהבה.

רגע! רבינו משה! היכן היית עד היום? הרי גם עד היום אמר לך האלוקים שהוא לא רוצה שתיכנס לארץ, ואתה בכל זאת התפללת התחננת והפצרת, מה קרה עכשיו שאתה פתאום מתעטף בשתיקה. מה, עד היום לא הבנת שהקדוש ברוך הוא לא רוצה אותך בארץ ישראל???

אי אי אי, עונה משה רבינו את המילים הקדושות דלהלן: במסגרת הדו שיח בין הקדוש ברוך הוא לכל יהודי יש את הכלל הבא: גוזר הקדוש ברוך הוא גזירה שנועדה לחטא את נפשו של היהודי, והיא מתבצעת במלא האהבה ובמלא תשומת הלב הדרושה לאופי הגזירה, משקלה, זמנה, אורכה ורוחבה, קוטר, ואפילו בכמה מעשים טובים וגזירות טובות

אוהבה כגופו

שאלה: אנחנו גרים במקום שאין בו הרבה שומרי תורה ומצוות, ואני משתדל בכל כחי לשמור על קדושת העיניים, אולם בכל זאת אשתי שתחי' אינה מאמינה לי, ואינה סומכת עלי שאכן אני שומר את עיניי, מה עלי לעשות, האם הבעיה אצלי? ואיך לגרום לאשתי שתסמוך עלי בדבר זה?

תשובה: תבדוק אם גם בשמירת הלשון היא מודאגת ומעוררת באותה מידה, ואם תווכח לדעת שרק על שמירת העיניים היא מתנהגת כך, אז יתכן שזה טבעה של האשה, לחשוש ולהזהר שבעלה יסתכל רק עליה, ויש לה כעין קנאה.

עצה טובה, תראה לה הרבה חיבה, אהבה ותשומת לב, כמה שיותר, ותאמר לה כל יום שאתה אוהב אותה יותר מההורים שלך, וכך צריך באמת לומר ולהרגיש, וזה יתן לה כח שבאמת אתה רק שלה, וכמובן שעליך להמשיך להתחזק בשמירת העיניים והלשון, לחיים טובים.

הסתכלות על אשה מכוערת

שאלה: מה הדין להסתכל על אשה מכוערת, ומה הדין להתייחד עמה?

תשובה: איסור יחוד קיים תמיד, גם במכוערת. וכן מפורש בגמרא (ע"ז כ), שאיסור יחוד והסתכלות הוא אפילו במכוערת. וגם בשלחן ערוך אבן העזר (סי' פ"ח סי"ג) כתוב, צריך אדם להתרחק מן הנשים מאד מאד, ע"ש. עריות זה אש, ויש להזהר מאד.

חיוב קטן בדיני ממונות

שאלה: בהיותי ילד פחות מגיל שלוש עשרה, הייתי זורק נפצים וכדומה, וקרה שהערת את כל השכונה "וגולתי את שנתם". וכיום אני אב לילדים, מה עלי לעשות כדי לתקן את מעשי?

תשובה: מי שהזיק כשהיה פחות מגיל בר מצוה, פטור, משום שאין עליו חיובים בדיני ממונות כשהזיק, כלל ועיקר. ואפילו להחמיר לצאת ידי שמים אינו חייב (ועי' יבי"א ח"ה ח"ה סי' טו).

להוציא אישור מחלה כשאין חשק לעבוד

שאלה: אדם שמודיע בעבודה שהוא חולה, ומביא אישור מחלה מהרופא, אולם הוא לא באמת חולה, אלא הוא פשוט עייף או שלא כל כך מתחשק לו להגיע לעבודה, האם עייפות גם נחשבת חולי? והאם זה נחשב גול?

תשובה: כאשר ביטוח לאומי משלם על כך למעביד, ורופא המשפחה ממליץ על כך, הרי זה על פי החוק, ואין בזה בעיה.

הוא שהפרנסה משמים לכל אחד ואחד, ולכן צריך לחזור ולקרוא פסוק זה, ולבקש פרנסה.

בסיכום, חשוב מאד לכוין ולבקש בפסוק זה גם בקשות רוחניות, ואשריך שאתה עושה כן, אולם בעיקר יש לכוין ולבקש פרנסה טובה כדי שנוכל לעבוד את ה' יתברך, ולעשות מהשבח תפלה ובקשה. וכמבואר בספר הקדוש בן איש חי (ש"ל פ' ויג' ס"ג ע"ב), פורשים כפיהם לשמים לקבלת השפע מלמעלה. והוסיף בהגהות שם מרן רבינו הרב נאמן שליט"א, אתערותא דלתתא עבדי אתערותא דלעילא. כלומר, ההתעוררות מלמטה גורמת להתעוררות מלמעלה, ע"ש.

ויש ללמוד מכאן גם לברכת כהנים, שאנחנו זוכים להתברך בכל יום מה' יתברך על ידי הכהנים (עי' תול'ו מ"ג). שיש לכוין על רוחניות בשעה שהכהנים מברכים. ולדוגמא, במלה "יברכך", פירש רש"י בממונ. ויש להוסיף לכוין גם לבנים צדיקים, וגם ליראת שמים. ובמלה "וישמרך", פירש רש"י, מן המזיקים. ויש להוסיף לכוין גם שנזכה לשמירת העיניים ושמירת הלשון. ובמלה "ויחונך", יש לכוין שנזכה לחן וחסד בעיני הבריות, ונוכל לעשות הרבה דברים לכבוד ה' יתברך, ולקדש שם שמים. וכן לכוין למצוא חן בעיני הקדוש ברוך הוא. ובמלים "וישם לך שלום", יש לכוין לא רק לשלום עם שונאי ישראל, אלא גם לשלום בין כולנו, וכך יתרבה אהבה ואחוה בין כולם. וכן שלום בינינו לבין הקדוש ברוך הוא, ושהיו גזירות טובות לכל עם ישראל.

צניעות הרגליים

שאלה: יש לי כמה שאלות בהלכות צניעות: א. האם יש חובה לאשה לכסות את כפות הרגליים בגרביים? ב. מנין יצא לאחינו אשכנזים המנהג או ההלכה שגרם שחורה או לבנה זה לא צנוע? ג. עד היכן נחשב שוק באשה ערוה, ומה הדין בחוף הים לענין זה?

תשובה: א. את כף הרגל אין חובה לכסות בגרביים, ואין בזה דין ערוה כמו הידים והפנים. ב. גרביים שחורות או לבנות לנשים, זה כיסוי מצוין. וגם אחינו האשכנזים מודים בזה, אלא שהמורות של בית הספר "בית יעקב" ממליצות דוקא צבע חום, משום שהוא עדין וצנוע, ולא צבע שהוא כעין קישוט וגורם להסתכלות. כך שלמעשה זה צנוע באמת, והרי זה מצוין. ג. שוק באשה ערוה מתחיל מהברכיים ועד כף הרגל, וכולם דחו את ההבנה במשנ"ב בזה (עי' ש"ט הל' ח"ה סי' טו). ובחוף הים הרי זה קל יותר, וכפי הענין. והספר היקר "תבורך מנשים" בדיני צניעות, מצוין ביראת שמים וצניעות לנשים.

דיבור אחר אמירת "ברוך שאמר"

שאלה: האם מותר לגבאי בית הכנסת לדבר **לכתחילה** אחר אמירת "ברוך שאמר", וכגון להשתיק את הציבור או להעלות חזן וכיצא בזה?

תשובה: קשה להתיר כן נגד ההלכה, וזה חילול ה' לדבר אחרי "ברוך שאמר". אולם ישנן שתי עצות: א. שלא יתחיל "ברוך שאמר" עם הציבור, אלא מאוחר יותר. ב. שיזדרז ויקדים את הציבור באמירת "ברוך שאמר" וכל פסוקי דזמרה, וכן באמירת "ישתבח", ואז בין "ישתבח" ל"יוצר" מותר להפסיק לצורך מצוה (כמובא בקצ"ע סי' נה, ובמש"ב סק"ו).

עניית קדושת "יוצר אור" באמצע פסוקי דזמרה

שאלה: מתפלל שנמצא בפסוקי דזמרה, והציבור כבר הגיע ל"קדושת יוצר אור", האם צריך להפסיק ולענות "קדוש, קדוש, קדוש" ביחד איתם? וכן אותה שאלה לגבי קדושת "ובא לציון", כגון שהמתפלל נמצא ב"אשרי", והציבור אומרים קדושה?

תשובה: אסור להפסיק, משום שאין לזה דין דברים שבקדושה, שהרי לא צריך לקדושה זו עשרה, ואף היחיד יכול לאומרה, ופשוט. וכן הוא הדין לגבי שלוש עשרה מידות, שאסור לענות שלוש עשרה מידות בפסוקי דזמרה (ועי' יבי"א ח"ה סי' ז).

כוונה על שפע רוחני, בפסוק "פותח את ידך"

שאלה: מי שכיוון בפסוקי דזמרה בפסוק "פותח את ידך" על רוחניות בלבד, וכגון יראת שמים, אהבת התורה ובנים צדיקים, ולא כיוון כלל ועיקר על פרנסה, האם חובה עליו לחזור על פסוק זה?

תשובה: שאלה יפה. מפורש בהלכה שצריך לכוין בפסוק זה, ואם לא כיוון, צריך לחזור ולאומרו בכוונה. ורבינו המשנה ברורה (סי' נ"א סי' ט"ז) פסק, שיש לחזור ולומר את כל הפסוק עד סוף המזמור, ע"ש. ורבותינו הספרדים פסקו לחזור על פסוק "פותח את ידך" בלבד (עי' יבי"א ח"ה סי' ט"ז).

ומבואר בגמרא (ברכות ז'), שעיקר השבח בפסוק זה הוא על הפרנסה, שה' יתברך מביא מזון לכל חי (כמבואר בפ"ק). והעומק בזה, שיש לכוין מעומק הלב במה שהוא מוציא מפיו, שכל הפרנסה באה בהשגחתו יתברך, ולא בכוחו ועוצם ידי (עי' בן יהוידע ברכות ע"ט), וכן בגמרא (תענית ב') למדו מפסוק זה שמפתח הפרנסה הוא אך ורק בידי ה' יתברך, ע"ש. וכן בגמרא (כתובות ס"ז) למדו מפסוק זה, שהקדוש ברוך הוא נוטל לכל אחד ואחד את פרנסתו, ואת מה שהוא צריך לפי לימודו, ע"ש. נמצא, שבאמת בפסוק זה השבח לה' יתברך

המשך מעמוד 1

אף להתפלל עליהם, ולברך אותם. ובאמת מי שיעשה רשימה לעצמו על שונאיו, על מתנגדיו ועל כל מיני שובבים במידות רעות, ויכוון עליהם בתפלת העמידה בברכת "שים שלום עלינו ועל כל ישראל עמך", ומתעכב ומכוון עליהם לטובה, הרי זה דומה לדוד המלך ע"ה, והרי זה מתקן את עוון שנאת חנם, ואשריו! ומה שקלקלו קמצא ובר קמצא (גישין נ"ב), בכוחנו לתקן - באהבה ובשמחה. וזו כוונת "לאקמת שכינתא מעפרא", כלומר, לעשות לכבוד ה' יתברך גם כשקשה - באהבה ובשמחה.

והעצה לכך היא, לכוון תמיד לקדש שם שמים. וכאשר אוהבים זה את זה, הרי זה קידוש השם, והישועות לכולנו בדרך... ועוד קבלה גדולה, לאמר "יהא שמייה רבא" בכוונה גדולה. ובכל

מתעלה ומתחדש באמונה ובקדושה, כמו בזמן בית-המקדש שהיה מאיר לעולם כולו, ומביא אורה, חכמה ודבקות בה' לכולם, בבחינת שקופים אטומים (עי' מנחות פ"ג). וכמובן שזו עבודה גדולה, אולם זה **תשעת הימים לכל השנה**, ויש בזה רווח עצום ונפלא - **גם בעולם הזה!**

ומרומז כן בפסוק בפרשת השבוע: "ואתם הדבקים בה' אלוקים" שזו **אבלות על בית-המקדש כל השנה**. בכך שמדקדק בעוונות שבגללם נחרב הבית, וזוכה על ידי כך לדבקות בה', וזוכה להרגיש "חיים כולכם היום". ומפרש רבנו אור החיים הקדוש, הם חיים ממקור החיים - בעולם הזה, ע"ש. והלואי שנזכה לכך. שבת שלום.